

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2019 m. gruodžio 3 d.
(OR. en)

14750/19

DROIPEN 194
COPEN 468
JAI 1290
CT 133
FREMP 175
SOC 784

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
data:	2019 m. gruodžio 3 d.
kam:	Delegacijoms

Ankstesnio dokumento Nr.:	14056/19 + COR 1
------------------------------	------------------

Dalykas:	Tarybos išvados dėl aukų teisių
----------	---------------------------------

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl aukų teisių, kurias Taryba (teisingumo ir vidaus reikalai) priėmė 2019 m. gruodžio 3 d. posėdyje.

TARYBOS IŠVADOS DĖL AUKŲ TEISIŲ

Taryba

- primindama didelę pažangą, padarytą sukuriant visapusišką ES sistemą aukų teisių srityje;
 - pabrėždama, kad svarbu šią sistemą toliau plėtoti ir gerinti sklandų ir veiksmingą jos įgyvendinimą, įtraukiant visus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus;
- 1) PRIMENA Europos Sąjungos naują strateginę darbotvarkę, kurioje numatyta, kad piliečių ir laisvių apsauga yra vienas iš pagrindinių Sąjungos veiksmų prioritetų 2019–2024 m. Europos Vadovų Taryba patvirtino, kad Europa turi būti vieta, kur žmonės jaustųsi laisvi ir saugūs;
 - 2) su džiaugsmu PAŽYMI Komisijos darbą tiek toliau gerinant aukų teises, tiek nustatant, ką dar reikia tobulinti aukų galimybių gauti kompensaciją srityje. Be to, Tarybos nuomone, gerą pagrindą tolesniam darbui suteikia pranešimas „Aukų teisių stiprinimas: nuo kompensacijos iki skriaudos atitaisymo. Rengiant naują 2020–2025 m. ES aukų teisių strategiją“¹;
 - 3) PRIPAŽIŖSTA didelį Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) atliktą darbą, ypač mokslinius tyrimus ir apžvalgas dėl trūkumų, susijusių su aukų teisėmis, nustatymo ir pašalinimo, pvz., 2019 m. balandžio mėn. paskelbtą keturių pranešimų rinkinį dėl teisingumo smurtinių nusikaltimų aukoms. Remdamasi pirmiau nurodytuose pranešimuose išdėstytomis nuomonėmis, Taryba mano, jog akivaizdu, kad būtina imtis priemonių pagerinti aukų galimybes kreiptis į teismą ir gauti kompensaciją;

¹ Pranešimas (anglų k.) pateiktas dok. 8629/19.

- 4) DAR KARTĄ PRIMENA ankstesnes Tarybos išvadas dėl terorizmo aukų ² ir 2014 m. paskelbtas Tarybos išvadas dėl visų formų smurto prieš moteris ir mergaites, įskaitant moters lyties organų žalojimą, prevencijos ir kovos su juo ³;
- 5) PRIPAŽĮSTA apčiuopiamus rezultatus, pasiektus vykdant veiklą pagal ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatoriaus horizontaliuosius įgaliojimus, kaip numatyta ES kovos su prekyba žmonėmis direktyvos 20 straipsnyje, įskaitant veiklą, susijusią su prekybos žmonėmis aukų galimybėmis naudotis savo teisėmis ir tas teises įgyvendinti, taip pat susijusią su 2017 m. komunikatu „Prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategijos įgyvendinimo ataskaita ir konkretūs tolesni veiksmai“;
- 6) MANO, kad itin svarbu tęsti ir spartinti darbą siekiant sustiprinti aukų teises Europos Sąjungoje. Todėl artimiausiu metu turėtų būti užbaigtas šiuo metu tebevykdomas vertinimas, kaip įgyvendinami tokie naujausi teisės aktai kaip Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu ⁴ ir 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR ⁵. Tarybos nuomone, tikslinga toliau plėtoti Europos Sąjungos politiką aukų srityje, laikantis naujausių atitinkamų ES teisės aktų ir atsižvelgiant į aukų poreikius bei teises;
- 7) MANO, kad įšaldyto turto restitucija aukai pagal 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1805 dėl nutarimų įšaldyti ir nutarimų konfiskuoti turtą tarpusavio pripažinimo ⁶ yra svarbi aukos pripažinimo priemonė;

² Dok. 9719/18.

³ Dok. 9543/14.

⁴ OL L 88, 2017 3 31, p. 6.

⁵ OL L 315, 2012 11 14, p. 57.

⁶ OL L 303, 2018 11 28, p. 1.

- 8) PABRĖŽIA, kad svarbu sudaryti kuo geresnes sąlygas tam, kad teisės aktai, susiję su aukų teisėmis, taptų geriausia praktika valstybėse narėse. Svarbu užtikrinti, kad aukos jaustų, kad jų teisės taikomos praktikoje kad ir kokioje valstybėje narėje būtų įvykęs nusikaltimas. Aukų galimybės naudotis teisėmis turi būti užtikrintos didinant komunikacijos aukoms veiksmingumą visomis tinkamomis priemonėmis. Be to, reikia užtikrinti visapusišką ir nuolatinį su aukomis susiduriančių asmenų mokymą ir ekspertines žinias;
- 9) AKCENTUOJA, koks svarbus yra ES teikiamas finansavimas nusikaltimų aukų teisėms propaguoti valstybėse narėse. Taryba laikosi nuomonės, kad itin svarbu galimybę finansuoti veiksmus ir iniciatyvas, skirtus aukų teisėms gerinti, įtraukti į Teisingumo programą, Teisių ir vertybių programą ir 2021–2027 m. Sąjungos daugiamečių finansinės programos Vidaus saugumo fondą;
- 10) PRIPAŽIŠTA, kad klausimai, susiję su aukų teisėmis, yra tarpinstituciniai, tarpvyriausybiniai, daugiadalykiai ir reikalaujantys koordinavimo. Kalbant apie koordinavimo ES lygmeniu plėtojimą, prieš svarstant galimybę kurti naujas koordinavimo struktūras ar keisti esamas užduotis reikia įvertinti su koordinavimo užduotimis susijusią patirtį. Visų pirma, turėtų būti vengiama bet kokio esamų įgaliojimų ir ES lygmens koordinavimo sistemų, sukurtų pagal ES teisę, dubliavimo. Svarbu, kad ES būtų aktyvi valstybių narių bendradarbiavimo skatintoja. Tačiau už nacionalines koordinavimo struktūras turėtų ir toliau būti atsakingos pačios valstybės narės;
- 11) PAŽYMI, kad nepaisant didelių pastangų užtikrinti, kad kibernetinėje erdvėje būtų taikomos taisyklės ir gerbiamos teisės, įvairių rūšių kibernetinių nusikaltimų ir kenkinčio elgesio internetinėje aplinkoje atvejų toliau daugėja, todėl būtina tarpvalstybiniu mastu apsaugoti aukas, kurių pagrindinės teisės buvo pažeistos, kurios patyrė ekonominių nuostolių, susidūrė su tapatybės vagyste ir patyrė žalą reputacijai;

- 12) MANO, kad reikia stiprinti bendradarbiavimą tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu. Valstybės narės turi labiau bendradarbiauti, o šio bendradarbiavimo veiksmingumas turi būti didinamas naudojantis esamais ES tinklais. Galėtų būti apsvarstyta Europos aukų teisių tinklo (toliau – ENVR) ⁷ ir kitų atitinkamų ES tinklų, pavyzdžiui, Europos teismo tinklo ⁸ ir Europos nusikalstamumo prevencijos tinklo (toliau – EUCPN) ⁹, bendradarbiavimo galimybė. Be to, Taryba mano, kad Kompensacijos direktyvoje apibrėžtų centrinių ryšių palaikymo atstovybių posėdžiai galėtų būti rengiami reguliariau, pavyzdžiui, siejant juos su ENVR posėdžiais / veikla. Siekiant užtikrinti, kad tai, kaip aukos jaučiasi, būtų tvirtai pripažįstama, ir sustiprinti joms teikiamą paramą, reikia aktyviai propaguoti partnerystes su organizacijomis ir (arba) kitais subjektais, teikiančiais paramos paslaugas aukoms;
- 13) MANO, kad viena iš pagrindinių aukų teisių yra dėl nusikaltimų patirtų nuostolių kompensavimas. Nors pradinė prievolė veiksmingai kompensuoti aukoms tenka nusikalstamą veiką padariusiam subjektui, artimiausiu metu reikėtų konkrečių pastangų siekiant pagerinti faktines aukų galimybes gauti valstybės teikiamą kompensaciją, kaip numatyta pagal 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms (toliau – Kompensacijos direktyva) ¹⁰ nuostatas dėl nacionalinių kompensavimo schemų. Tai visų pirma pagerins smurtinių tyčinių nusikaltimų aukų padėtį;

⁷ ENVR buvo sukurtas įgyvendinant 2016 m. birželio mėn. priimtas Tarybos išvadas, kuriomis įsteigiamas neformalus Europos aukų teisių tinklas (dok. 9997/16);

⁸ 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimas 2008/976/TVR dėl Europos teismo tinklo (OL L 348, 2008 12 24, p. 130).

⁹ 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimas 2009/902/TVR, įkuriantis Europos nusikalstamumo prevencijos tinklą (EUCPN) ir panaikinantį Sprendimą 2001/427/TVR (OL L 321, 2009 12 8, p. 44).

¹⁰ OL L 261, 2004 8 6, p. 15.

- 14) MANO, kad siekiant pagerinti aukų galimybes gauti kompensaciją reikėtų apsvarstyti atitinkamas priemones. Šios priemonės galėtų apimti bendradarbiavimo nacionaliniu ir ES lygmenimis stiprinimą. Taip pat būtų galima apsvarstyti galimybę peržiūrėti Kompensacijos direktyvą, atsižvelgiant į šiuo metu vykdomo vertinimo rezultatus. Viena iš galimo peržiūros darbo dalių turėtų būti tiksliau apibrėžti nacionalinių ryšių palaikymo atstovybių užduotis. Be to, siekiant apsvarstyti būsimus veiksmus aukų galimybių gauti kompensaciją srityje, turėtų būti pateikta daugiau informacijos apie sunkumus, su kuriais susiduriama įgyvendinant Kompensacijos direktyvą. Taip pat reikia daugiau informacijos apie nacionalinius kompensavimo kriterijus ir tyčinių smurtinių nusikaltimų apibrėžtis valstybėse narėse;
- 15) PABRĖŽIA, kad, siekiant supaprastinti valstybės teikiamo kompensavimo schemas ir tinkamai atsižvelgti į valstybių narių skirtumus, kompensacija ir toliau turi būti mokama pinigais. Valstybės narės turėtų siekti užtikrinti, kad aukoms, kai jos reikalauja kompensacijos, negrėstų antrinė viktimizacija, ir tuo tikslu teikti tinkamą paramą ir apsaugą. Taryba nemano, kad įmanoma suderinti kompensavimo ir valstybės teikiamo kompensavimo schemas; tačiau būtų galima nagrinėti, ar būtų galima kažkuria apimtimi suderinti aukų, turinčių teisę į valstybės teikiamą kompensaciją, apibrėžtį;

Europos Komisijos prašoma:

1. PARENGTI 2020–2024 m. ES strategiją aukų teisių srityje. Ši strategija turėtų būti išsami ir apimti visas nusikaltimų aukas, ypatingą dėmesį skiriant smurtinių nusikaltimų aukoms. Į ją turėtų būti įtrauktas sistemingas požiūris siekiant aukoms užtikrinti veiksmingas galimybes kreiptis į teismą ir gauti kompensaciją;
2. Į strategiją ĮTRAUKTI šias priemones: valstybių narių geriausios praktikos, kaip pagerinti aukų galimybes gauti informaciją ir naudotis parama bei apsauga, propagavimą, naujas praktines mokymo iniciatyvas ir esamų ES tinklų, pavyzdžiui, Europos aukų teisių tinklo ir pagal Kompensacijos direktyvos 16 straipsnį įsteigtų nacionalinių ryšių palaikymo atstovybių tinklo, veiklos koordinavimą ir stiprinimą. Šiame kontekste Komisijos prašoma įvertinti ENVR ir nacionalinių ryšių palaikymo atstovybių tinklo veiklą bei naudą ir šių dviejų tinklų sujungimo tikslingumą;
3. Pirmiau minėtoje strategijoje ĮVERTINTI esamą teisinę sistemą aukų teisių srityje. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti su kompensavimu susijusių ES taisyklių, pavyzdžiui, Kompensacijos direktyvos, peržiūrai. Taip pat reikėtų išnagrinėti 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2005/214/TVR dėl abipusio pripažinimo principo taikymo finansinėms baudoms¹¹ poveikį aukų galimybėms gauti kompensaciją;
4. PAPRAŠYTI Eurojusto, FRA, Europos lyčių lygybės instituto ir ENVR išnagrinėti klausimą, kaip pagerinti kompetentingų institucijų bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija dėl smurtinių nusikaltimų aukų tarpvalstybiniais atvejais. Be to, Europos teisėjų mokymo tinklas ir Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra taip pat galėtų prisidėti, visų pirma prie kompetentingų institucijų darbuotojų mokymo;
5. VISAPUSIŠKAI NAUDOTIS ES finansavimo priemonėmis propaguojant nusikaltimų aukų teises ir aktyviai skleisti informaciją apie ES finansavimo galimybes, kuriomis siekiama gerinti aukų teises valstybėse narėse;

¹¹ OL L 76, 2005 3 22, p. 16.

Valstybės narės raginamos:

1. UŽTIKRINTI, kad galiojantys ES teisės aktai dėl aukų teisių būtų visiškai ir tinkamai perkeltami į nacionalinę teisę ir veiksmingai įgyvendinami praktikoje;
2. ĮVYKDYTI įsipareigojimą įgyvendinti priemones, dėl kurių susitarta neseniai priimtose Tarybos išvadose aukų teisių srityje;
3. UŽTIKRINTI, kad siekiant stiprinti bendradarbiavimą nacionalinės kompensavimo institucijos prireikus dalyvautų nacionaliniuose ir dvišaliuose veiksmuose ir nacionalinių ryšių palaikymo atstovybių posėdžiuose;
4. UŽTIKRINTI visapusišką ir kompleksinį požiūrį į aukų teises, į kurį būtų įtraukti visi subjektai, kurie gali susidurti su aukomis, ir kuris apimtų aukų galimybės gauti informaciją apie savo teises, naudotis parama ir apsauga atsižvelgiant į aukų individualius poreikius;
5. UŽTIKRINTI, kad būtų nustatyta nacionalinė kompensavimo politika dėl aukų galimybių gauti kompensaciją ir, jei reikia, parengti priemones, kuriomis būtų pagerintas tokios politikos veikimas. Viena iš galimų šio darbo krypčių – skirti dėmesio galimybėms pagerinti naujų technologijų naudojimą, kad aukos būtų geriau informuojamos apie kompensavimą. Informacija turėtų būti interaktyvi, patogiai naudoti ir prieinama visiems naudotojams. Valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę šią informaciją, be savo nacionalinių kalbų, taip pat pateikti bent anglų kalba. Valstybės narės taip pat raginamos plėtoti elektronines paslaugas ir patogias naudoti formas, skirtas kompensacijos paraiškoms teikti;
6. DIDINTI pareigūnų, kurie gali susidurti su aukomis, informuotumą apie valstybės teikiamo kompensavimo schemas, pavyzdžiui, rengiant mokymus. Be to, valstybių narių prašoma apsvarstyti, ar kompensavimo institucijų darbuotojams taip pat turėtų būti rengiami mokymai pagal Aukų teisių direktyvos 25 straipsnį;.
7. VISAPUSIŠKAI NAUDOTIS ES finansavimo priemonėmis propaguojant nusikaltimų aukų teises, be kita ko, pavyzdžiui, kompensavimo institucijoms valstybėse narėse kuriant ir diegiant interaktyvias ir naudoti patogias nacionalines interneto svetaines, pagalbos telefono linijas ir mobiliąsias programas.